

CAT. ANT. LLEVAR DE CARRERA 'DIRIMIR, SOLUCIONAR'

Aquesta frase verbal, avui en desús, es troba registrada en el *Diccionari Aguiló* i en dos glossaris de la col·lecció de textos catalans medievals «Els Nostres Clàssics».

Aguiló no comenta precisament la frase verbal, sinó la locució adverbial *de carrera* (s. v. *carrera*), a la qual dóna el significat que encara té avui de 'seguit', 'sense interrupció', sense fixar-se que en els dos exemples que cita, aquesta locució va acompanyada d'un mateix verb, el verb *llevar*, i que forma un tot amb ell.

Un dels exemples és tret de *Valter e Griselda*, de Bernat Metge :

« ... levava de carrera los plets e qüestions de la terra ... » ;

i l'altre, d'un document de la *Colección de documentos inéditos del Archivo general de la Corona de Aragón* :

« ... degen e puxen levar de carrera les dites paraules ab rancors o males voluntats ... ».¹

En l'article dedicat a *llevar*, Aguiló dóna a aquest verb els significats de 'quitar, levantar, arrancar' i el de 'portar, dur', sense fer menció de la frase verbal damunt dita. De manera que, si ajuntem les dades d'Aguiló, aquella expressió podria interpretar-se com 'treure sense interrupció', o 'portar sense interrupció', etc.

El senyor Josep Maria de Casacuberta, en el glossari de *Lo Somni*, de Bernat Metge,² diu que *llevar de carrera* equival a 'portar a cap tot seguit', referint-se al següent passatge :

1. És el doc. 44 del vol. XL (Barcelona 1876), i es tracta de la confirmació dels capítols de la confraria dels freners de Barcelona per Pere III, signada a Barcelona el primer d'agost de 1373. Cal rectificar una errada de còpia del *Diccionari*, perquè el text transcrit per Bofarull diu : «los obrers amb cinc prohomenes per ells elegidors de la dita confraria deguen e puixen llevar de carrera les dites paraules, ois, rancors o males voluntats».

2. BERNAT METGE, *Lo Somni*. Text, notes i glossari de JOSEP M. DE CASACUBERTA, Introducció de LLUÍS NICOLAU D'OLWER (Barcelona 1924), 186 (=ENC, I).

« ... E los remeis són, pus tant n'eres anat avant, que treballasses e faesses ton poder que tu e los altres prínceps del món vos concordàssets en explicar als dits vicaris que resignassen al papat per bé de la unió de l'Esgleia, e puis que es faés nova elecció e que es llevàs de carrera per via de compromès o de pura justícia, o que abdosos se n'avenguessen en la millor e pus expedient e pus presta manera que trobar se pogués.»³

La traducció 'portar a cap tot seguit' resulta perfectament congruent si l'apliquem a aquest passatge del *Somni*, però no és acceptable per als dos exemples més amunt esmentats.

L'explicació que en dóna el senyor Marçal Olivar en la seva edició de la *Història de Valter e Griselda*⁴ ja s'acosta més a la veritable, però si l'apliquem a l'exemple del document de l'Arxiu, veurem que tampoc no és acceptable. Diu el senyor Olivar que *llevar de carrera* significa 'despatxar', i així ens ho faria creure el passatge de *Valter* que ell comenta i que ja, més abreujadament, havia citat Aguiló:

« ... e en absència de son marit llevava de carrera los plets e qüestions de la terra ... ».⁵

Però no és exactament aquest el sentit.

Provem d'interpretar *de carrera* no com una indicació de temps, com erradament ens faria creure l'ús que té avui, sinó com una indicació de lloc, i tindrem la significació literal de 'treure del camí', o sigui, com diríem actualment, 'treure del pas'. En efecte, com és ben sabut, el significat principal de *carrera* en català antic era 'camí', i conserva aquesta mateixa significació en les frases verbals del català antic *eixir a carrera* i *metre en carrera*.⁶ Si aquesta traducció literal l'apliquem als dos passatges d'En Metge i al document de l'Arxiu, veurem ben clar que 'treure del pas' és tant com dir 'dirimir, solucionar'.

I aquest és en realitat el significat de *llevar de carrera*, com he pogut comprovar confrontant el text de *Valter e Griselda* amb el seu original llatí

3. *Ed. cit.*, 73.

4. BERNAT METGE i ANSELM TURMEDA, *Obres menors*. Text, introducció, notes i glossari per MARÇAL OLIVAR (Barcelona 1927), 173 (=ENC, X).

5. *Ed. cit.*, 26.

6. En el mot *carrera* del *Diccionari Català-Valencià-Balear*, el senyor FRANCESC DE B. MOLL cita aquestes i altres frases, però no té en compte la que estem comentant. Ja redactades aquestes ratlles, el senyor Ramon Aramon i Serra, em crida l'atenció sobre una altra frase verbal, usada per Arnau de Vilanova en la *Lliçó de Narbona*, en què *carrera* conserva el seu primitiu significat: «Car ab aquest» (es refereix al vici de curiositat) «lo diable ha gitat de carrera e mena a perdició tot lo poble cristià...» (ARNAU DE VILANOVA, *Obres catalanes*, Volum I: *Escrits religiosos*, A cura del P. MIQUEL BATLLORI, Pròleg de JOAQUIM CARRERAS i ARTAU, Barcelona 1947, pág. 158; ENC, LIII-LIV.) Ací, *gitar de carrera* és tant com dir 'desviar', 'treure del (bon) camí'.

De obedientia et fide uxoria del Petrarca.⁷ Les paraules del Petrarca que corresponen al passatge més amunt citat de *Valter* són:

« ... viro absente, lites patriae nobilium discordias dirimens ».

Bernat Metge usa, doncs, la frase *llevar de carrera* per a traduir el verb llatí *dirimere*; i, en efecte, *dirimir* és la paraula que convé als tres passatges coneguts on apareix aquella expressió.

HORTÈNSIA COROMINES

Barcelona.

7. En l'edició *Francisci Petrarcae ... Opera quae extant omnia* (Basileae, Sebastianum Henric Petri), 541.